

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 15066/2022
12.06.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Јасмине Симовић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Дејан Вуковић адвокат из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа Властимир Јанковић адвокат из ..., ради побијања дужникових правних радњи, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1802/21 од 08.06.2022. године, на седници одржаној 12.06.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1802/21 од 08.06.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 364/20 од 12.11.2020. године, утврђено је према тужиоцу да је без правног дејства уговор Ов I 115744/2012 о поклону закључен 21.06.2012. године између поклонодавца ВВ и поклонопримца тужене, оверен 23.06.2012. године у Првом основном суду у Београду, у делу од 84.825,82 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате потребном за намирење тужиочевог потраживања по основу зајма, са законском затезном каматом од 22.04.2015. године до исплате, те да је тужена дужна да трпи принудно намирење наведеног потраживања из вредности поклоњене непокретности – трособног стана број .., површине 74 м2, који се налази у згради у улици ... у Београду на к.п. .. уписаној у л.н. .. к.о. ... (ставо први изреке) и обавезана тужена да накнади тужиоцу трошкове парничног поступка од 903.100,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате (став други изреке).

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1802/21 од 08.06.2022. године, преиначена је и означена првостепена пресуда и тужбени захтев одбијен (став први изреке) и решење о трошковима поступка из става другог изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужилац да накнади туженој трошкове парничног поступка од 754.200,00 динара (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном

поступку учињене у поступку пред другостепеним судом, чија садржина указује на наводно постојање битних повреда одредаба парничног поступка из чл. 238. и 231, у вези с чланом 8. Закона о парничном поступку.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23; у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, нити постоје пропусти у примени одредаба ЗПП пред другостепеним судом. Супротно наводима тужиоцеве ревизије, другостепена пресуда почива на јавној исправи – правноснажним закључцима јавног извршитеља Ратка Видовића у извршним поступцима извршног повериоца (тужиоца у овом поступку) И 44/14 против извршног дужника КМ „Грађевински систем“ д.о.о. ради намирења новчаног потраживања од 15.671.071,83 динара и ИИ 73/14 против извршних дужника ВВ и ГГ ради намирења потраживања од 89.600 евра пленидбом, проценом и продајом удела у привредном друштву КМ „Грађевински систем“ д.о.о.

Према неоспореном и утврђеном чињеничном стању, између тужиоца, са једне стране и ВВ, ГГ и КМ „Грађевински систем“ д.о.о, с друге стране било је закључено више уговора у периоду између 2011. и 2013. године. Првим уговором од 27.04.2011. године тужилац је позајмио означеним лицима 53.280 евра ради финансирања радова које је означено привредно друштво изводило на санацији равног крова стамбене зграде у ... у Београду надзиђивањем у стамбени простор. Анексом од 09.08.2013. године констатовано је да је закључно са 08.07.2013. године зајмодавац дао зајмопримцима цео износ зајма од 53.280 евра, и то у конкретним износима транши и датумима њихове исплате и, између осталог, уговорено да тужилац истим зајмопримцима позајми још 36.320 евра (15.000 у новцу, 14.320 у вредности грађевинског материјала, а 7.000 у вредности ангазоване радне снаге), што укупно чини 89.600 евра, а да му зајмопримци зајам врате првенствено тако што ће му, по његовом избору, од постојећих станова на објекту пренети у својину четворособан стан у означеној згради, површине 90 м² или веће, а уколико то не буду у могућности, да му зајам врате са законском затезном каматом која се на сваку траншу рачуна од давања транше до исплате.

Другим анексом, закљученим 19.08.2013. године, измењени су услови и рок доспелости обавезе зајмопримаца и уговорено, између осталог, да ће зајмодавац најкасније до 16.08.2014. године исплатити зајмопримцима преостали додатни износ зајма (14.320 евра у вредности грађевинског материјала и 7.000 евра у вредности ангазоване радне снаге), а да су зајмопримци овлашћени, сагласно члану 409. Закона о облигационим односима, да се ослободе обавезе враћања предметног зајма (и камата које већ теку) уколико најкасније до 10.08.2014. године закључе уговор са зајмодавцем којим би му пренели у власништво четворособан стан у објекту нето површине 90 м² или веће подобан за укњижбу права својине.

Потраживање из наведених уговора, осим меницама зајмопримаца, обезбеђено је и тиме што су ВВ и ГГ, правним пословима овереним у Другом основном суду у Београду, у корист тужиоца пренели укупно 33,3% удела у капиталу наведеног привредног друштва (уговор Ов I 34341/2013 од 09.08.2013. године) и конституисали

заложно право на својим уделима од укупно 66,66% у истом привредном друштву (уговор о залози Ов I 35531/2013 од 19.08.2013. године).

Један од зајмопримаца, отац тужене ВВ, поклонио је туженој трособни стан бр. .. површине 74м² у улици ... број .. у Београду на к.п. .. у л.н. .. к.о. ... уговором о поклону Ов I 115744/2012 овереним 23.06.2012. године у Првом основном суду у Београду.

Иако је крајњи рок за испуњење обавезе зајмопримаца био 10.08.2014. године, тужилац је већ 25.06.2014. године покренуо извршни поступак (а затим 09.12.2014. године још један) у Другом основном суду у Београду ради намирења потраживања из уговора о зајму од 2011. и његова два анекса од 2013. године (прво је покренут поступак ИИв 168/14 против извршног дужника КМ „Грађевински систем“ д.о.о. Београд, који је касније спровођен пред јавним извршитељем под бројем ИИ 44/14, а доцније покренути поступак ИИ 575/14 против извршних дужника ВВ и ГГ касније је спровођен под бројем ИИ 73/14). Оба извршна поступка, у чије је списе извршен увид, а писмена из њих прочитана у доказном поступку, спроведена су пред јавним извршитељем Ратком Видовићем и обустављена 2016. године, и то поступак ИИ 44/14 након што је тужиоцу додељена имовинска целина - нелегални објекат у ванкњижној својини извршног дужника, односно пет станова у изградњи у ... у Београду укупне нето површине 305,14 м² са свим правима из 2013. године на предметним непокретностима (утврђеним локацијском дозволом од 19.04.2013. године, грађевинском дозволом од 10.09.2013. године и у поступку легализације по захтеву од 31.12.2013. године), а поступак ИИ 73/14 након што су тужиоцу додељени удели дужника ВВ и ГГ од по 33,33%, укупно 66,66% од укупног основног капитала привредног друштва КМ „Грађевински систем“.

У првом извршном поступку покренутим предлогом тужиоца од 25.06.2014. године, решењем о извршењу ИИв 168/14 од 09.07.2014. године (донетим на основу менице од 09.08.2013. године, доспеле 16.06.2014. године) наложено је извршном дужнику КМ „Грађевински систем“ да плати тужиоцу 15.671.071,83 динара (што представља збир главног дуга од 12.498.776,81 динара и законске затезне камате обрачунате на тај износ закључно са 16.06.2014. године) са законском затезном каматом на износ од 12.498.776,81 динара почев од 17.06.2014. године и трошковима извршног поступка од 142.500,00 динара (према јавно доступним подацима, 16.06.2014. године евро је вредео 115,4413 динара по средњем курсу НБС, а 89.600 евра износило је 10.343.540,48 динара). У поступку ИИ 44/2014 у коме је спровођено извршење решења од 09.07.2014. године, закључком од 08.04.2015. године наложено је НБС да пренесе новчана средства са рачуна извршног дужника (од оних на којима се нађу новчана средства), и то: износ од 15.671.071,83 динара (који се састоји од главног дуга увећаног за законску затезну камату обрачунату закључно са 16.06.2014. године), законску затезну камату на износ од 12.498.776,81 динара почев од 17.06.2014. године до исплате и износ од 62.365,29 динара на име трошкова извршног повериоца по одмерању извршитеља, све на рачун тужиоца, а износ од 398.487,51 динар са урачунатим ПДВ на рачун извршитеља. Поред тога, након два јавна надметања за продају означене имовинске целине (пет станова у изградњи у ... у Београду укупне нето површине 305,14 м² са свим правима из 2013. године на њима), закључком о намирењу од 21.04.2015. године констатовано је да је постигнута укупна цена од 3.015.393,00 динара (према јавно доступним подацима, на дан 21.05.2015. године евро је вредео 120,0144 динара по средњем курсу НБС), одређено да су укупни трошкови извршног поступка 732.666,00 динара (збир трошкова пред извршитељем од 344.201,00

динар и трошкова извршног повериоца од 388.465,00 динара), а да потраживање тужиоца износи 17.380.836,00 динара (15.671,071,83 динара главно потраживање и 1.709.764,18 динара законска камата) те је, по одбитку трошкова извршног поступка, потраживање тужиоца намирено износом од 2.282.727,00 динара (од чега потраживање камате у целисти, а главног дуга само делимично, износом од 572.962,82 динара) тако да ненамирани део потраживања на име главног дуга износи 16.807.873,18 динара са каматом од 21.04.2015. године до исплате. Закључком од 24.04.2015. године тужиоцу је предата означена имовинска целина.

У другом извршном поступку је решењем о извршењу ИИ 575/14 од 18.12.2014. године (донетим на основу извршне исправе - извода из регистра залогa) одређено намирење тужиоцевог потраживања од 89.600 евра и трошкова извршног поступка од 133.500,00 динара из износа који буде добијен судском продајом удела извршних дужника ВВ и ГГ од по 33% од укупног основног капитала друштва КМ „Грађевински систем“. И ово решење је спроводио исти извршитељ у поступку под бројем ИИ 73/14 који је, после два јавна надметања, закључком о намирењу од 26.03.2015. године утврдио да је за продају удела у привредном друштву постигнута укупна цена од 249.571,90 динара, да су укупни трошкови извршног поступка 581.598,00 динара (збир трошкова пред извршитељем од 289.356,00 динара и трошкова извршног повериоца од 292.242,00 динара), да на дан 26.03.2015. године потраживање тужиоца износи 12.372.355,00 динара (10.832.640,00 динара главно и 1.539.715,00 динара потраживање камате), да су постигнутом ценом од 249.571,90 динара трошкови извршног поступка намирани само делимично, да ненамирани део трошкова износи 332.026,10 динара, а ненамирани део потраживања 12.372.355,00 динара са законском затезном каматом од 26.03.2015. године до исплате. Закључком од 27.03.2015. године тужиоцу су додељени удели извршних дужника од по 33,33% у наведеном привредном друштву, а закључком од 18.03.2016. године овај извршни поступак је обустављен.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је обавеза зајмопримаца (ВВ, ГГ и КМ „Грађевински систем“) солидарна, да је тужиочево потраживање позајмљеног износа од 89.600 евра са каматом само делимично намирено и то износом од 572.962,82 динара (4.774,18 евра по средњем курсу НБС на дан 21.04.2015. године) у поступку ИИ 44/14, јер су у том поступку износом од 3.015.393,00 динара намирани само још трошкови извршног поступка и потраживање законске затезне камате на износ главног дуга закључно са 21.04.2015. године, док су у поступку ИИ 73/14 износом од 249.571,90 динара само делимично намирани трошкови извршног поступка и да је тужиочев дужник ВВ поклоном свог стана учињеним 2012. године ћерки (туженој) осујетио тужиоца у намирењу пуног износа његовог доспелог потраживања од 2011. и 2013. године. Стога је првостепени суд усвојио тужбени захтев применом чл. 280. и 281. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд је нашао да је првостепени суд потпуно и правилно утврдио чињенично стање, али да је погрешно применио материјално право када је закључио да тужилац није намирио своје потраживање у спроведеним извршним поступцима, имајући у виду да имовина која је тужиоцу пренета у власништво није једнака ономе што је он за њу платио (30% од утврђене вредности у смислу члана 102. у вези с чл. 123. и 200. тада важећег Закона о извршењу и обезбеђењу), већ је вреднија. Према становишту другостепеног суда, у извршним поступцима ИИ 44/14 и ИИ 73/14, сагласно одредбама наведених законских чланова, тужилац је намирен не само износом који одговара износу од 30% од процењене вредности додељених ствари односно основачког удела у привредном друштву, већ и (знатно већом) вредношћу

станова додељених у искључиву својину и оснивачког удела од 66,66% од привредног друштва, чиме је постао његов једини власник, јер су му раније зајмопримци пренели 33,33% оснивачког удела. Осим тога, по становишту другостепеног суда, новчана обавеза зајмопримаца из закључених уговора (који нису уговори у привреди) је дељива, у смислу члана 412. Закона о облигационим односима, а не солидарна, јер као таква није изричито уговорена, а солидарност дужника се претпоставља само у уговорима у привреди у смислу одредаба чл. 413. и 414. истог закона. Пошто тужилац није доказао висину свог доспелог потраживања, тј. обим побијања правних радњи једног од три зајмопримца, супротно чл. 231. став 1. у вези с чл. 8. ЗПП, имајући у виду и тврдњу тужене да је у наведеним извршним поступцима потраживање тужиоца у целости намирено, преиначио је првостепену пресуду и одбио тужбени захтев.

Правилна је одлука другостепеног суда.

Врховни суд налази, супротно схватању ревидента да за тумачење права које је применио другостепени суд не постоји пропис, нити конкретна правна норма, да је за правилну примену материјалног права конкретну ситуацију неопходно сагледати полазећи од јединства правног поретка (чл. 4. став 1. и 194. став 1. Устава Републике Србије) и правила према коме се одредбе Закона о облигационим односима - ЗОО, на основу члана 23. тог закона, примењују и у питањима која нису уређена другим законом, при чему се одредбе ЗОО које се односе на уговоре сходно примењују и на друге правне послове (члан 25. став 3). То значи да за конкретан случај важи да су стране у заснивању облигационих односа и остваривању права и обавеза из тих односа дужне да се придржавају начела савесности и поштења (члан 12), да полазе од начела једнаке вредности узајамних давања (члан 15) и да у правном промету поступају у складу са добрим пословним обичајима (члан 21), као и да је забрањено вршење права из облигационих односа противно циљу због кога је оно законом установљено или признато (члан 13) и да је свако дужан да се уздржи од поступка којим се може другом проузроковати штета (члан 16).

У оквиру цитираног правног контекста треба сагледати чињенице да је тужиочева воља очигледно била да за дати зајам од 89.600 евра постане власник стана од 90м² у ... подобног за укњижбу права својине (као таква она је и била исказана анексима предметног уговора, овлашћењем зајмопримцима да се ослободе обавезе враћања зајма и камата у потпуности ако до 10.08.2014. године пренесу у власништво тужиоцу такав стан) и да је тужилац у поменута два извршна поступка намирен, осим делимично новчано, и досуђењем не једног стана од 90м² у ..., већ свих пет станова на тој адреси од преко 300м² укупно, као и привредног друштва и даље активног. Иако су у моменту додељивања у својину тужиоцу станови били делимично завршени, они су фактички и правно постојали, са већ конституисаним правима која произлазе из локацијске и грађевинске дозволе и поступка легализације, што им је несумњиво давало на вредности. Законска претпоставка према којој се сматра да је извршни поверилац намирен у висини која одговара износу од 30% од процењене вредности ствари која му је додељена након што се није могла продати у извршном поступку из члана 102. у вези с чл. 123. и 200. Закона о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 31/11, 99/11, 109/13-одлука УС, 55/14, 139/14) важећег у конкретном случају на основу члана 550. истоименог закона („Службени гласник РС“, бр. 106/15) не искључује могућност да имовина повериоца у таквом случају буде повећана и за више од 30% од процењене вредности ствари, због вредности саме ствари која му је додељена у искључиву својину, а што је у ствари правна последица поменутих извршних поступака, сагласно члану 20. став 2. Закона о основама својинскоправних

односа и што произлази из начела савесности и поштења, забране злоупотребе права и проузроковања штете и једнаке вредности давања.

Имајући изложено у виду, правилно другостепени суд закључује да се не може сматрати да је тужилац доказао не само износ свог доспелог потраживања који је остао ненамирен након спроведених извршних поступака, већ ни постојање самог потраживања, због чега нема основа за побијање дужникових правних радњи и за примену одредаба чл. 280. до 285. Закона о облигационим односима којима би се, у делу који одговара износу (недоказаног) потраживања, поклон учињен туженој 2012. године огласио без правног дејства према тужиоцу.

Неоснована је тврдња ревидента, и супротна стању у списима, да је парнични суд био везан одлукама јавног извршитеља који је утврдио начин и висину намирења тужиоца приликом спровођења радњи извршења у поступцима ИИ 44/14 и ИИ 73/14, а нарочито закључака извршитеља од 18.03.2016. године о обустави та два извршна поступка због непоседовања друге имовине од стране дужника подобне за спровођење извршења (ИИ 44/14 према дужнику КМ „Грађевински систем“ д.о.о. Београд, а ИИ 73/14 према дужницима ВВ и ГГ), иако те одлуке представљају јавну исправу из члана 238. ЗПП коју нису оспориле ни странке ни суд, те доказују истинитост онога што се у њима тврди или одређује. Уосталом, једини закључак о обустави који постоји у спису ИИ 44/18 (као и у попису тог списка) јесте онај од 13.06.2016. године (са образложењем да је извршитељ обавештен 13.06.2016. године да је извршни дужник своје обавезе измирио у целости), а који је прочитан у спроведеном поступку приликом увида у тај спис. Веродостојност тог закључка о обустави нико није оспорио, па ни тужилац, док закључак о обустави ИИ 44/18 од 18.03.2016. године на који се позива пуномоћник тужиоца, а чију је фотокопију употребио када ју је доставио за овај судски парнични спис уз свој поднесак од 30.03.2016. године, у спису ИИ 44/18 нити постоји, нити је његово постојање забележено у попису тог списка.

На основу изложеног, донета је одлука као у првом ставу изреке, применом члана 414. став 1. ЗПП.

Одлука о трошковима поступка по ревизији донета је на основу члана 165. став 1. у вези с чланом 153. став 1. ЗПП, имајући у виду да тужилац није успео у поступку по ревизији.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**